

RAMELE-BROEKLAND

**EEN EFFECTIEVE
BEHEERSING VAN DE
EIKENPROCESSIERUPS**

MET DE BZN METHODE

Ben Kogelman

INTRODUCTIE

Het creëren van een **optimaal leefgebied voor bewoners, dieren, recreanten en sporters** is de ideale situatie die je als gemeente kunt wensen.

Momenteel zorgen eikenprocessierupsen voor overlast op diverse locaties in het gebied Ramele-Broekland:

- **Wandelaars, buitensporters en andere recreanten** kunnen niet meer prettig wandelen, sporten en genieten in de natuur
- **Bewoners** kunnen niet in hun eigen tuin zitten
- **Scholieren** die in het gebied Ramele-Broekland fietsen, op de Ramelerdijk, Drosteweg, Haansweg, Broeklanderdijk, Heetkampsweg en Hammerweg, ondervinden last, zoals jeuk
- **(Huis)dieren** zoals honden, katten en paarden ondervinden ook deze last
- **De gemeente** stopt veel tijd en moeite in het beheersen van de eikenprocessierupsproblematiek. Door dit elk jaar te beheersen lopen de kosten op.

Om het doel van een optimaal leefgebied voor bewoners, dieren, recreanten en sporters te bereiken, is het nodig om de eikenprocessierups zoveel mogelijk, en vooral effectief, te beheersen.

ONDERZOEK SILVIA HELLINGMAN (2016)

Naar aanleiding van een aantal werkbezoeken aan de Gemeente Westerveld, is het onderzoek van Silvia Hellingman uit 2016 in beeld gebracht.

In dit onderzoek zijn maatregelen genomen om natuurlijke gebruikers van de eikenprocessierups te stimuleren en op deze manier de eikenprocessierupsproblematiek beheersbaar te houden.

Denk hierbij aan het plaatsen van vogelnestkasten, vleermuiskasten en het inzaaien en aanplanten van bloemen in de bermen.

Deze trekken de juiste soorten vogels, vleermuizen en insecten aan die de eikenprocessierups opeten.

De maatregelen zijn toegepast op een proeflocatie met 64 eikenbomen en vergeleken met controlelocaties.

Voor het 3e jaar is dit onderzoek succesvol uitgevoerd in de gemeente Westerveld.

Op basis van dit onderzoek willen we de natuurlijke beheersing van de eikenprocessierups in het gebied Ramele-Broekland uitbreiden. Dit wordt gedaan door meerdere gebruikers aan te trekken zoals meerdere verschillende soorten vogels, vleermuizen en insecten, en een groter gebied te voorzien van bloembollen, zaadmengsels en nestkasten.

DE BZN METHODE

Om deze natuurlijke beheersing van de eikenprocessierups systematisch en effectief aan te pakken hebben we de **BZN methode** ontwikkeld.

De BZN methode is in 2019 gestart in het gebied Ramele-Broekland en bestaat uit de volgende 3 hoofdactiviteiten:

Planten van **BLOEMBOLLEN**

We planten een verscheidenheid aan speciale (samengestelde) bloembollen, die natuurlijke gebruikers van de eikenprocessierups aantrekken zoals vogels en diverse insecten.

Inzaaien van **ZAADMENGSEL**

Ook het inzaaien van stroken en bermen met biodiversiteit zaadmengsel trekt nog meer soorten vogels, en insecten aan zoals o.a. de sluipwesp, sluipvlieg, gaasvlieg, zweefvlieg en de kleine poppenrover (zwarte kever).

Plaatsen van **NESTKASTEN**

We plaatsen diverse soorten nestkasten in eikenbomen.

Deze nestkasten trekken verschillende vogelsoorten en vleermuizen aan, die de eikenprocessierups en nachtvlinder opeten.

DE 4 VOORDELEN VAN DE BZN METHODE

1

DE NATUUR LOST HET PROBLEEM STRUCTUREEL OP

Met de BZN methode creëren we een **ecosysteem waarin de natuurlijke gebruikers van de eikenprocessierups zich thuisvoelen**, en we met meer zekerheid de eikenprocessierups beheersen.

2

GEEN GEBRUIK VAN CHEMICALIËN

Door deze natuurlijke beheersing maken we **geen gebruik meer van chemische eikenprocessierups bestrijdingen** die schadelijk kunnen zijn voor mens, dier en milieu.

3

VERMINDERING VAN KOSTEN

In plaats van jaarlijkse terugkerende en stijgende kosten (o.a. maaien van bermen), is het **beter en goedkoper om een ecosysteem te creëren** waarin we samenwerken met de natuur.

4

BURGERPARTICIPATIE EN BETROKKENHEID

Door de BZN methode worden burgers betrokken bij dit gemeente project. Zo zijn er al **nestkasten geplaatst op eigen erf** en nemen (groot)ouders het initiatief om samen met hun (klein)kinderen bloembollen te planten in de daarvoor bestemde bermen en stroken.

SPECIALE NESTKASTEN

Bomen langs wegen worden regelmatig gesnoeid waardoor er minder nestgelegenheid is voor vogels. Het plaatsen van nestkasten is dan ook een belangrijke compensatie en essentieel om rupsenverslinders aan te trekken.

Door het plaatsen van nestkasten worden er vogels en vleermuizen aangetrokken die eikenprocessierupsen en nachtvlinders eten.

Vogels zoals **koolmezen, pimpelmezen, huismussen, ringmussen en spechten** eten de kale eikenprocessierups als voedsel en voeren hier hun jongen mee. De **boomklever** eet de rups zelfs in alle stadia, dus ook met de haartjes.

Vleermuizen, zoals de **grootoorvleermuis, de rosse vleermuis en de watervleermuis**, eten de nachtvlinder op voordat hij weer eitjes legt die tot een nieuw nest vol rupsen leidt.

Met het BZN project zijn we dan ook begonnen met het plaatsen van alle soorten nestkasten.

Door de variatie aan nestkasten voor vogels en vleermuizen verhogen we de effectiviteit van de natuurlijke beheersing van de eikenprocessierups.

WAAROM DEZE NESTKASTEN?

- ✓ **Duurzaam** - 100% Circulair hout
- ✓ **Makkelijke onderhoud & monitoring** door bovenscharnier en sluitschroef
- ✓ **Geen beschadiging aan boom** door klitbandlat
- ✓ **Educatief**
Naam van vogelsoort op kast

BLOEI & NEST SCHEMA

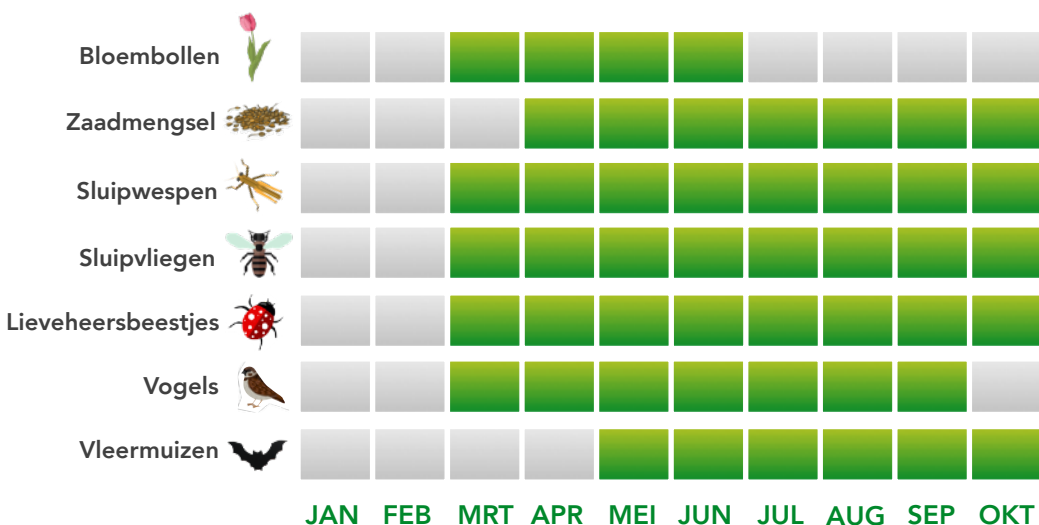

Bron: Gemeente Raalte

Hierboven is schematisch aangegeven wat de mate van overlast van de eikenprocessierups per maand is.

In het Bloei & Nest Schema hieronder wordt aangegeven in welke maanden:

- de **bloembollen** en het **zaadmengsel** bloeien
- de **sluipwespen, sluipvliegen en lieveheersbeestjes** actief zijn
- de **vogels** en **vleermuizen** actief zijn (o.a. nestbouw, voedsel zoeken)

3 STAPPEN BZN METHODE

Om de BZN methode zo efficiënt mogelijk in te zetten, voeren we de volgende 3 stappen uit:

STAP 1. INVENTARISATIE

- *Op hoeveel stroken kunnen we bloembollen planten?*
- *Op hoeveel stroken kunnen we zaadmengsel inzaaien?*
- *Hoeveel eikenbomen hebben we?*

STAP 2. PLANTEN, PLAATSEN & ZAAIEN

- Kies stroken en bermen die geen gevaar opleveren voor het verkeer
- Kies stroken en bermen die zijn afgestemd op gemeentelijk maaibeleid
- Plaats de nestkasten op 2 meter hoogte
- Plaats een variatie aan nestkasten voor verschillende bewoners (vogels, vleermuizen)

STAP 3. MONITORING

- **Door IVN:**
  - Monitoring van soort vogels
  - Monitoring van conditie nestkasten
- **Door Ben Kogelman:**
  - Registreren van geplaatste nestkasten en ingezaaide stroken en bermen in een speciale app van de gemeente

RESULTATEN TOT NU TOE

Binnen het BZN project hebben we tot nu toe het volgende gerealiseerd:

UITBREIDING VAN BZN

We hebben in het gebied Ramele-Broekland de volgende straten voorzien van bloembollen, zaadmengsel en nestkasten: **Ramelerdijk, Drosteweg, Haansweg, Broeklanderdijk, Heetkampsweg, Hammerweg.**

10.000

BLOEMBOLLEN
GEPLANT

(2% gerealiseerd)

150

METER
ZAADMENGSEL
GEZAAID

(2% gerealiseerd)

120

NESTKASTEN
GEPLAATST

(10% gerealiseerd)

Het totaal aantal eikenbomen aan deze straten is 1190 stuks. Dit zijn gemeentelijke bomen die in de berm staan van gemeentelijke wegen in Ramele.

BZN OP EIGEN ERF

Momenteel passen bewoners een deel van de BZN methode al toe op eigen erf. Vanuit de gemeente krijgen ze nestkasten.

BEHOEFTE NAAR MEER INFORMATIE

Steeds meer burgers vragen naar meer informatie over het BZN project, bijvoorbeeld in de vorm van een brochure.

WAT ZIJN DE VERVOLGSTAPPEN?

Het BZN project is ontstaan in buurtschap Ramele in 2019 en we hebben een mooi begin gemaakt.

Met deze snelheid zijn we nog wel 6 tot 10 jaar bezig om het optimale resultaat te behalen om de eikenprocessierups te beheersen.

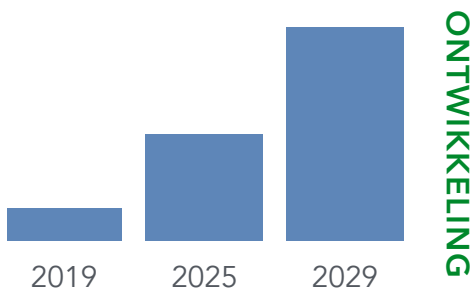
In deze 6 tot 10 jaar gaan we in afstemming met de gemeente **alle stroken en bermen die hiervoor geschikt zijn voorzien van Bloembollen en biodiversiteit Zaadmengsel, en alle eikenbomen voorzien van Nestkasten.**

De doelstellingen zijn:

- om in 2021 zoveel mogelijk nestkasten te plaatsen
- om in 2021 de mogelijkheden van de BZN methode voor het dorp Broekland te inventariseren
- burgers informeren en betrekken bij dit project, door o.a. het plaatsen van informatiebordjes
- om de resultaten van de beheersing te meten, zoals overlast van de eikenprocessierups en kostenvermindering binnen de gemeente

De methodes en werkwijzen binnen de BZN methode zijn flexibel en kunnen steeds aangepast worden op basis van resultaten en meetgegevens.

“DE BZN METHODE IS EEN MEERJARIG PROJECT, DAT IN DEELDOELEN WORDT GEREALISEERD”

BZN METHODE

**BLOEMBOLLEN
ZAADMENGSEL
NESTKASTEN**

*OFTEWEL, BEHEERSEN
ZONDER NARIGHEID*